

ГІПЕРРЕАЛІЗМ (від *гіпер...* і *реалізм*) — напрям в американському та європейському мистецтві раннього постмодернізму. Ін. назви — суперреалізм, фотореалізм, новий реалізм, гострофокус. реалізм, слайдизм, документалізм, радикал. реалізм, оптич. реалізм, холодний реалізм, постпоп-ілюзіонізм. Виник наприкінці 1960-х рр. у США як антитеза поп-арту, опозиція до поширених тоді живопис.-експресив. абстракції та мінімалізму, як реакція на вплив на візуал. мистецтва фотографії, кіно, телебачення, фоторепродукцій, реклами. У 1970-і рр. набув розвитку в країнах Європи. Найбільш виразно проявився в живописі та скульптурі. В основі Г. — уведення до традиц. худож. практик фотообразів, погляду на реальність крізь фотооб'єкти, повернення до сюжетності та зображальності в мистецтві, інтерес до банал. побут. сцен, що відтворюють фрагменти індустр. урбаніст. середовища. Стилiстика Г. будується на імітації фотографії засобами живопису, прагненні гранич. об'єктивності у відтворенні предметів, вилученні з худож. мови творів індивідуальності митця, для чого використовуються мех. засоби копіювання: репроекція, розфарбування масштаб. сітки, аерограф замість пензля, фарборозпилювачі, трафарети, акрил. фарби, шліфування поверхні готової картини. Особлива увага приділяється зображенню блискучих поверхонь — скла, поліров. граніту, покриття автомобілів тощо. Серед митців цього напрямку — Д. Едді, Р. Естес, Р. Гоінґс, Р.

Коттінґем, Б. Шонцайт, М. Морлі, Ч. Клоуз, Д. Кесслер, Р. Бехтль, О. Флек, Г. Кановитц. Скульптура Г. (Дж. де Андре, Д. Гансон) — муляжі з живих фігур, натуралістично розфарбов. й одягнуті у готовий одяг. Д. Гоурт, Й. Бен Йегуда у такий самий спосіб створювали муляжі тварин, використовуючи хутро та шкіру.

У рад. мистецтві наприкінці 1970–80-х рр. Г. став першою легал. течією на тлі офіц. образотворчості соц. реалізму. Позначився у мистецтві Естонії (А. Кесккюла, А. Толтс, М. Кильк, І. Крууземе, Р. Таммік, Е. Тегова, Х. Поллі), Латвії (М. Поліс), РФ (О. Волков, А. Петров, Є. Амаспюр). Серед укр. митців, які працювали у напрямі Г. — графік *С. Гета*, живописці *С. Базилев*, *С. Шерстюк*. Використовуючи тех. засоби Г., твори вітчизн. митців мали на меті акцентувати увагу на несподіваності погляду на сучасність, зосереджуючись на сюжетах із приват. життя.

Рекомендована література

1. Турчин В. Гиперреализм // Искусство. 1974. № 12;
2. E. Lucie-Smith. Superrealism. Oxford, 1979;
3. Крючкова В. Гиперреализм // Модернизм. Анализ и критика основных направлений. Москва, 1987;
4. Турчин В. По лабиринтам авангарда. Москва, 1993;
5. Козлова О. Фотореализм. Москва, 1994.

Г. Я. Скляренко

Бібліографічний опис:

Гіперреалізм / Г. Я. Скляренко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-30191>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).